

FOAIA DIECEZANĂ

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

..... APARE DUMINECA .....

Prețul abonamentului:	Manuscrisele nu se înapoiază și se adresează redacțiunii „Foaia Diecezană”; iar banii pentru abonamente și inserațiuni se trimit administrațiunii „TIPOGRAFIA și LIBRĂRIA DIECEZANĂ” în Caransebeș.	Prețul inserțiunilor:
Pe un an . . . . . 240 Lei		Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 120 Lei, până la 200 de cuvinte 180 Lei, de aci în sus 200 Lei.
Pe jumătate de an . . . . . 120 „		
Pe un pătrar de an . . . . . 60 „		
Un număr . . . . . 5 Lei.		
Pentru străinătate pe un an . . . . . 300 Lei.		

Vasile,

din mila lui Dumnezeu dreptcredinciosul episcop al eparhiei ort. rom. a Caransebeșului,

iubitului Cler și Popor din această de Dumnezeu păzită eparhie, har și pace dela Dumnezeu Tatăl și dela Domnul nostru Iisus Hristos, iar dela smerenia Noastră arhierească binecuvântare.

Hristos a înviat!

Iubiții mei fii sufletești,

Suntem în timpul de luminată dupăprăznuire a și mai luminatei zi a Invierii Domnului. Sufletele noastre, premenite prin pătrunderea înțelegătoare a însemnătății pentru viața noastră de creștini a acestui dumnezeesc Praznic și înviorate de binecuvântatele lui roade duhovnicești, bătătoresc mai cu râvnă și cu puteri înnoite — acum, după odihnitorul popas al Praznicului — anevoioasele cărări ale acestei vieți, urmărind cununa mântuirii.

Din mila Celui ce toate le întocmește și ocârmuește după sfatul voiei Sale cel nepătruns de mintea noastră omenească s'a rânduit, ca tocmai în acest timp de luminată dupăprăznuire și de primăvăratecă trezire la o nouă viață a toată zidirea, să se facă și așezarea Noastră în scaunul episcopesc al Caransebeșului, de pe care au strălucit atâția vrednici înaintași ai Noștri în fruntea acestei de Dumnezeu păzite eparhii.

Ați aflat, cu toții, iubiții mei, — dacă nu pe altă cale — desigur din circulara I. P. S. Sale părintelui Arhiepiscop și Mitropolit al nostru Nicolae, cu n-rul 134/1934 Mitr., publicată în n-rul trecut al acestui organ eparhial al nostru, că fiind Noi ales, în ziua de 21

Octomvrie 1933, de către Colegiul electoral episcop la scaunul episcopesc al Caransebeșului, devenit vacant prin trecerea la cele vecinice a P. S. Sale, fiertatului și neuitatului episcop al acestei eparhii Dr Iosif Tr. Badescu, fiind examinat canoniceste de Sfântul Sinod al Bisericii noastre și aflat vrednic spre a fi înaintat la treapta de episcop, fiind apoi întărită alegerea Noastră de către M. Sa Regele Carol și în fine, fiind în 31 Decemvrie, 1933 hirotonit întru episcop cu jurisdicțiune canonică pentru eparhia Caransebeșului, după ce la 9 Martie din anul acesta am primit și investitura regală, în ziua de 15 Aprilie — Dumineca Tomii — cor., am fost așezat în scaunul episcopesc al eparhiei Caransebeșului, devenind astfel de drept și de fapt arhipăstorul și părintele iubitor al Vostru al tuturor, iubiții mei.

Mulțumind lui Dumnezeu și Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos și al nostru al tuturor, pentru harul de care Ne-a învrednicit și tuturor aceluia, care, împreună lucrând cu acest har, au contribuit să fim ridicat la această înaltă, dar și cu multă și grea răspundere treaptă, încerc acum, îndreptându-mă spre Voi, iubiții mei, să vă grăiesc în glasul păstorului celui bun, gata să-și pună sufletul său pentru oile sale, ca să mă ascultați și să-mi urmați și „pășune” să aflați.

Sunt fericit că începutul păstoririi mele cade în acest timp de dupăprăznuire, de creștinească reînviore a sufletelor și de trezire la o nouă viață a toată firea. Pentru că îndrăznesc, cu toată smerenia, să privesc această potrivire a lucrurilor ca un semn bun pentru înfăptuirea gândurilor bune și a nădej-dilor de mai bine, cu care am urcat scaunul de arhipăstor al Vostru.

Am spus în câteva rânduri că stând în fruntea acestei de Dumnezeu păzite eparhii a Caransebeșului, doresc din tot sufletul să Vă fiu, iubiților, adevărul părinte, în sensul de a-mi pune toate puterile pentru a înfăptui renașterea duhovnicească a eparhiei mele.

Pentru a face începutul în această atât de însemnată, dar totodată și atât de grea lucrare arhipăstorească a Noastră vă sfătuiesc și îndemna, iubiții mei, cum își îndeamnă părintele — îngrijorat de viitorul și soarta lor — pe fiii săi, ca pentru a putea ajunge la acea stare sufletească, din care să isvorească puterea cu care să puteți învinge toate greutățile acestei vieți, să puteți da la o parte toate piedicile, care stau în calea fericirii Voastre în această viață și se împotrivesc și mântuirii sufletelor Voastre și ajungerii pe această cale la fericirea vecinică, hărăzită nouă de Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos, prin învățătura, pilda vieții Sale și prin patima, moartea și învierea Sa, să Vă examinați cu toată seriozitatea și sinceritatea conștiințele, căutând să aflați care este în ele starea în care se află legătura sufletului Vostru cu Dumnezeu Ziditorul, Susținătorul și Mântuitorul nostru. Se mai găsesc acolo frumosele și neprețuitele podoabe ale sufletului de creștin, așezate acolo de o mamă dăruitoare și cu multă grijă pentru binele fiilor săi: credința în Dumnezeu, Adevărul și Binele suprem, iubirea față de El, Părintele nostru al tuturor și dispoziția sufletească de a Vă supune, din această iubire față de El, în orice moment și împrejurare din viața Voastră, fără șovăire, cu gândul și cu fapta, voiei Lui celei atotșfinte. Supunere, aceasta, și din convingerea că așa o cere aceasta cuviința legăturii celei singur potrivită cu Ziditorul și Cel mai mare Binefăcător al nostru: Dumnezeu. Asemenea să căutați dacă încrederea Voastră în bunul Dumnezeu, așteptările Voastre dela El și nădejile ce le nutrește sufletul Vostru față de Părintele nostru ceresc sunt potrivite cu ceea ce a făgăduit El tuturor celor ce cred într'ănsul și plinesc voia Lui cea atotșfântă.

Intrucât ați afla că această legătură a sufletului Vostru cu Dumnezeu, credința Voastră în El, nădejile ce nutriți față de El și iubirea ce trebuie să simțiți față de El, deci religiositatea Voastră, ar fi slăbit, sau ar fi încetat chiar, să fie cărmaciul gândirii și vieții Voastre de toate zilele și izvorul singur îndreptățit al faptelor Voastre, sânguiți-Vă, iubiții mei, să întăriți și, dacă și unde e nevoie, reînnoiți chiar, legătura Voastră de fii cu Dumnezeu,

Părintele ceresc al nostru al tuturor. Ca mijloc pentru reînvierea în sufletele Voastre a însufiețirii de credință, nădejde și iubire față de Dumnezeu și deci, al legăturii Voastre de fii, cu Dumnezeu Tatăl, vă recomand cu toată căldura: *rugăciunea*, această de toți cunoscută și pentru toți potrivită formă de arătare pe față a gândurilor, așteptărilor și simțămintelor ce nutriți față de Dumnezeu. Nici nu Vă puteți închipui, iubiților, ce foloase neprețuite poate avea pentru sufletul și viața noastră de creștini rugăciunea cea cu deadinsul și zilnic des repetată. Știți cu toții, iubiților, cât de mult se deosebește omul umblat prin lume, care a avut prilejul să cunoască oameni, cu învățătura mai înaltă decât a lui și sate, orașe și țări mult mai înaintate decât a lui, de omul care n'a ieșit din satul, ori orașul lui de naștere. Și știți că: cu cât mai luminat este omul cu care ne petrecem împreună viața, cu atât mai multe putem învăța dela el pentru folosul nostru. Dacă între oameni e așa, nu poate fi altfel nici cu petrecerea noastră cu gândul, pe calea rugăciunii, în preajma luminei celei neapropiate a desăvârșirii ființei lui Dumnezeu. Dacă e adevărat, că cu cât e mai luminat omul, cu atât mai multe și mai mari foloase putem avea din petrecerea cu el, atunci cu cât mai înalt e Dumnezeu în știința și înțelepciunea Lui față de oricare om, oricât de luminat ar fi el, cu atât mai nenumărate și mai desăvârșite sunt darurile ce se revarsă asupra noastră din petrecerea neîncetată cu Dânsul, pe calea rugăciunii săvârșită cu toată osârdia.

Cine, ridicându-se pe aripile rugăciunii la Dumnezeu, cunoaște prin credință că Dumnezeu este Adevărul cel mai înalt și izvorul a tot adevărul din lume pentru acela orice adevăr, pământesc și iscodit de oameni, numai întru atât este și rămâne adevăr, întrucât se împacă și potrivește cu adevărul religios creștin, descoperit nouă de Dumnezeu. Un asemenea om recunoaște în voia lui Dumnezeu cea preasfântă cea mai înaltă lege, după care trebuie să-și întocmească viața. El își potrivește gândurile și faptele sale, totdeauna și față de toți, după legea morală creștină, în care se arată voia lui Dumnezeu. Omul care zilnic își destăinuiește, prin rugăciune, sufletul înaintea lui Dumnezeu și petrece în atmosfera de lumină neapropiată din preajma ființei desăvârșite a lui Dumnezeu, nu va putea fi niciodată îngâmfat, pentru că în asemănare cu desăvârșirea necuprinsă de mintea omenească alui Dumnezeu, cu atât mai mult va recunoaște el netrebnicia firii sale omenești. Cunoscând pe

calea rugăciunii, că Dumnezeu este prefutindena de față, atotștiutor și atodrept creștinul, care și-a făcut din rugăciune izvor de reîmprospătare zilnică a comuniunii sale cu Dumnezeu, nu va gândi, nici va face — fie în ascuns, fie pe față — nimic din ceace ar putea jigni această legătură de comuniune fiiască a lui cu Dumnezeu. Un asemenea om nu minte, nu înșală, nici nu fură, ci va da fiecăruia ceace i se cuvine. știind că Dumnezeu răsplătește fiecăruia după faptele sale și fără nici o căutare în față, sau părtinire. Bunătatea lui Dumnezeu îl va îndemna să fie și el bun: cu sine, cu familia sa și cu toți semenii săi. Mila lui Dumnezeu va trebui să trezească într'un asemenea creștin iubirea de aproapele și simțământul de milă față de săraci, orfani, văduve și nenorociți. Un factor atât de important azi această milă pentru desținderea dintre stările sociale, pentru înfrățirea tuturor și pentru consolidarea societății omenestii, atât de mult frământată azi de probleme, așa zise: sociale.

Blândețea lui Dumnezeu îl va face pe creștin să fie și el blând și iertător. Și ar dispărea astfel mâniile, răzbunările și judecățile, care învrăjbesc și duc la sapă de lemn și la ocnă atâția creștini de ai noștri. Iar îndelungă-răbdarea lui Dumnezeu, din care El amână pedeapsa ce ni s'ar cuveni pentru atâta potop de păcate, ce săvârșim zilnic, ar putea deveni în conștiința creștinului acea forță de rezistență și de statornicie în virtutea creștină, care să-l facă în stare de a răsbi prin toate greutatețile și mizeriile ce avem de întâmpinat, din partea atâtor semeni ai noștri, întrați în slujba veacului acestuia și din partea vitregiei unor vremuri de frământări și prefaceri, cum sunt cele de azi.

Când știam că atâtea foloase — schițate aci numai sumar — pot rezulta pentru sufletul creștinului, dornic de o reînviore a legăturii sale cu Dumnezeu și deci, de o regenerare a gândirii și vieții sale religioase: a religiozității sale, din rugăciunea săvârșită „cu duhul și cu adevărul“, având ca ideal călăuzitor al activității mele de arhipăstor renașterea duhovnicească a eparhiei în fruntea căreia m'a învrednicit să stau harul lui Dumnezeu și voința clerului și poporului dreptcredincios al Bisericii mele strămoșești, ce V'aș fi putut recomanda, iubirii mei, în primul meu cuvânt ce Vă adresez ca arhipăstor al Vostru, mai potrivit, pentru a putea face cu toții începutul în această operă de renaștere, decât: „să vă rugați și răsplătiți Domnului Dumnezeului nostru“.

Eu zilnic și neîncetat rog pe Tatăl ceresc să-mi ajale, ca să înfăptuesc, măcar în parte, acest ideal al misiunii mele. Vrând să lucați împreună cu mine pentru acelaș ideal, nici Voi, iubitorilor, nu puteți începe această împreună lucrare a Voastră cu mine, decât reînviorendu-Vă însuflețirea de credință, nădejde și iubire cătră Dumnezeu prin rugăciune cu deadinsul și cu toată osârdua.

Intoarceți-vă deci, la bunul și creștinescul obicei al părinților și strămoșilor noștri: de a nu deschide ochii dimineața și a nu-i închide seara, fără să vă rugați lui Dumnezeu. Nu vă așezați la mâncare, nici vă ridicați dela masă fără rugăciune. Nu începeți niciun lucru, fără să cereți ajutorul Tatălui ceresc și nu isprăviți nimic, fără să-l mulțumiți tot Lui, pentru ajutorul ce ați primit dela Dânsul. Petreceți, în rugăciune, cu gândul și inima neîncetat la Dumnezeu și se va umplea sufletul Vostru de neprețuite daruri și foloase dela Dumnezeu Tatăl.

Dat în reședința Noastră episcopescă din Caransebeș, la 26 Aprilie, 1934.

Cu arhieresti binecuvântări

Al Vostru iubitor:

† Dr Vasile Lazarescu

Episcop.

Telegramme omagiale

trimise P. S. Sale din prilejul întronizării în scaunul de episcop.

Cu prilejul întronizării sale, P. S. Episcop Dr Vasile Lăzărescu a primit numeroase telegramme și scrisori de omagiu. Din aceste telegramme și scrisori, primite dela personalități din țară, dela prieteni, cunoscuți, precum și dela clerul și poporul din eparhie, dăm loc câtorva.

București

Dorese noului episcop și colaboratorilor săi puteri de muncă pentru învingerea greutateților de azi și conducerea eparhiei spre o epocă de progres și rodnice înfăptuiri

MIRON Patriarhul României

Chișinău

Reținut de lucrări eparhiale regret de a nu fi față la instalare. Vă adresez urări de frațească iubire ca să sporii cuvântul mântuirii și binele nației și al bisericii

Mitropolit GURIE

Cluj

Cu colegială și frățească dragoste Te sărut la urcarea în scaunul fericitului Popasu și vrednicilor înaintași

Episcopul NICOLAE IVAN

Sibiu

Dumnezeu binecuvânteze păstoria arhierască ce începi

Arhiepiscopul VASILE

Blaj

Ales și slințit în anul stăm îți doresc să fii cel mai sfânt episcop și totdeauna fala Banatului

Episcopul FRENȚIU

București

Cu adâncă părere de rău nu am putut lua parte astăzi la instalarea Prea Sfinției Voastre. Prea fericit că sub ministeriatul meu ați fost investit episcop al Caransebeșului. Rog pe Dumnezeu să vă dea sănătate și viață lungă ca să păstoriți pe dreptcredincioșii bănățeni în frica lui Dumnezeu și în iubire de țară și de neam.

Dr ANGELESCU, Ministrul Instrucțiunii

Cluj

Mulți ani fericiți, ani de rodnică stăpânire în deplină sănătate spre binele neamului, progresul patriei și înălțarea bisericii

VAIDA VOEVOD

Timișoara

În clipa în care urcați scaunul pe care l-a părăsit anul trecut în îngrijorarea noastră a tuturor prea fericitul mare episcop Iosif, dați-mi voie să dau expresiune marilor noastre nădejdi pe cari le simțim și le punem în Domnia Voastră toți cari vă cunoaștem ca pe o garanție de continuitate a operei precedesorilor D-Voastre iluștri pe cari îi urmați, și de realizare a atâtor nădejdi rămase neizbândite pe cari cerul să Vă ajute să le împliniți D-Voastră. Regretând de a fi împedat a participa la serbările instalării, cu sufletul mă simt acolo. Întru mulți ani Stăpâne

SEVER BOCU

Timișoara

Înscăunat pe tronul arhieresc al marilor Voștri înaintași, Vă urez păstorie lungă și

bogată în fapte cari să glorifice numele Celui ce V'a hărăzit cu sceptrul spiritual al istoriceii eparhii a Caransebeșului. Întru mulți ani Stăpâne.

DIMITRIE NISTOR
Prefect de Timiș-Torontal

Timișoara

În divina misiune ce o inaugurați azi, dăruiașcă-Vă cerul viață lungă și înfăptuiri mărețe întru redresarea morală și spirituală a fericiților voștri fii sufletești și spre binele Banatului și al patriei

AUGUSTIN COMAN

Președintele comisiei interimare a municipiului Timișoara

Oradea

În ziua înscăunării Prea Sfinției Voastre îngăduiți să Vă urez să ajungeți vârsta patriarhilor a căror înțelepciune de mult Dumnezeu Vă a hărăzit

TIBERIU MOȘOIU

București

Rugăm pe bunul Dumnezeu să-și reverse darul și grația Sa asupra Păstorului care se instalează și asupra păstoriților. Întru mulți ani stăpâne spre fericirea Bisericii și a neamului.

Cons. patr. GH. NEGULESCU, AUREL CRĂCIUNESCU, GH. VELESORSCHI, CONST. DRON, PETRE COMERZAN.

Oradea

Respectuoase urări de rodnică păstorie
GHEORGHE ROXIN judecător

București

Studentimea bănățeană din București Vă consideră salvatorul moralității populației atât de greu încercate de pe scumpele noastre meleaguri. Precum de pe catedră, așa și de pe înaltul amvon semănați germenul râvnei pentru un viitor mai bun, mai frumos și mai de omenie. La această operă considerați-ne printre primii sfetnici ai Prea Sfinției Voastre. Dumnezeu să Vă dea mulți ani de rodnice realizări

Președinte Profesor MOGA

Folia

Credincioșii comunei Folia cu supunere și dragoste fiiască Vă strigă: Întru mulți ani Stăpâne

SANDRU, preot

SALUTUL

d-lui **Dr Mihai Groșianu** la întâmpinarea
P. S. Episcop în Timișoara.

Prea Sfințite Arhiercu,

Mult Iubite Stăpâne,

Consiliul eparhial Caransebeș, a cărui pe scaun înainte Șezător ești, prin graiul meu, pe pământul ortodox românesc al Banatului, îți înalță un profund simțit: „Christos a înviat!“ Saltă și se bucură Sionul nou al ortodoxiei române din Timiș până la Dunăre. Fi binevenit Noul Pastor al turmei rătăcite, dar doritoare și voitoare de zile mai bune. Ființă a solidarității noastre bănățene, ești îndreptățit să ceri și Ți-se va da putere de poruncă, ca prin sceptrul arhieresc, să îndrepti ce prin păcatele zilelor de astăzi s'a stricat și să ridici pe cei umiliți de monedele false, ale circulației Românești, iar prea frumoasa grădină ce Ți-s'a încredințat, cu căldura fierbinte a inimilor, și cugetele holărârilor noastre, cari prin sufragiul bine chibzuit, Te-am înălțat pe tronul ce-l meriți, de a ne fi stăpân. În zilele de cumpănă grea ce le trăim astăzi, fi nădejdea noastră, în găsirea ceasurilor mai vesele pentru bietul ortodox român bănățean, fi drum de scăpare din durerile și chinul iadului în care trăiește omenirea. Fi scutul nostru împotriva ispitelor de nepăsare și chiar hulirea celei mai Sfinte Credințe, dăruită nouă de divinul Galileian. Spre Domnul cel bun îndreaptă-ți ca tămâia rugăciunea, iubite stăpâne, să-Ți mântuiască turma a cărei păstorire Ți-a dat-o. Fi-ne mândrie smerită, dar și podoaba de strălucire neprihănită Ortodoxă Bănățeană. Călcând pe pământul Banatului, al cărui Fiu legitim ești, în chemarea sublimă ce vei avea să o împlinești, pentru mântuirea sufletelor astăzi pustii și obosite, fi binevenit la noi! Te întovărășește voința noastră neînduplecată și energia noastră încercată, de a-Ți fi colaboratori sinceri și pricepuți în plivirea grădinii, din păcate această grădină astăzi prea înăbușită de scai și buruieni. Du și Te învâluie în Zefirul dragostei noastre curate și nespeculată, tot atâta

forță morală și talisman de însuflețire, ce-Ți va fi de bun ajutor, în slujba de Melhisedec al Banatului nostru, și atunci: „Hristos cu ade-vărat a înviat!“

Cuvinte

rostite de **P. O. D. Protopresbiter Andreiu Ghidiu** cu prilejul
întronizării **Prea Sfinției Sale Domnului Episcop Dr Vasile**
Lăzărescu în scaunul de episcop al **Caransebeșului**.

Sâmbătă.

Prea Sfințite Stăpâne,

Dacă bunul Dumnezeu m'a învrednicit, ca să întâmpin la acest portal al Bisericii, pe al cincilea Episcop al Diecezei de Dumnezeu scutită a Caransebeșului, Vă zic în numele meu și al preoțimei: „Intră întru bucuria Domnului Tău“.

Duminică.

Prea Sfințite Domnule Episcop, al nostru prea bunule părinte! Dacă prea milostivul și bunul Dumnezeu și voința națională V'a învrednicit să fiți capul Diecezei de Dumnezeu scutită a Caransebeșului și povățuitorul nostru, dați-mi voe să *Vă felicităm și bineventăm*.

Vă predau aceasta lumină cu deviza: Așa să lumineze lumina leței tale înaintea oamenilor, ca văzând faptele tale cele bune, să preamărească pe Tatăl nostru cel din ceruri.

De câte ori iveți urca acest amvon al Sfintei Biserici, vă vom privi ca pe un *Ioan Gură de Aur*.

De câte ori Veți sta pe acest tron Arhieresc *Veți fi podoaba Bisericii*.

De câte ori Veți sluji la acest Sfânt prestol al Bisericii, *Veți fi frumusețea Altarului*.

Termin felicitându-Vă „Să trăiți, să 'mbătrâniți și de folos la toți să fiți“ Amin!

„Intru mulți fericiți ani Stăpâne“.

Cuvinte din sfânta Scriptură.

Cinstește pe tatăl tău și nu uita durerile mamei tale.

*

Binecuvântările Tatălui ceresc casele fiilor întărește; blestemul mamei le dărdmă din temelie.

Salutul

adus P. Sf. Sale Părintelui Episcop Dr Vasile Lăzărescu
de către președintele Asociațiunii Clerului „Andrei Șaguna“
Prof. Dr Gh. Ciuhăndu

Prea Sfințite Părinte,

Mi s'a dat cinstea de a mă înfățișa Prea Sfinției Voastre, cu care prilej Vă fac, în numele fraților preoți din Asociația „Andrei Șaguna“, o sinceră urare: Dumnezeu să Vă binecuvînteze cu viață lungă și plină de alese rezultate pentru binele sfintei noastre Biserici și a Neamului.

În calitate de președinte al acelei Asociații, dați-mi voie să Vă rog totodată, să binecuvîntați și să ajutați, și în Eparhia Voastră, silințele acestei Asociații, care se străduiește — tocmai în sensul, ce ați accentuat azi, în cuvântul Vostru de instalare — nu numai pentru apărarea intereselor sale profesionale, ci și pentru a celor generale bisericesti. Deci, Vă rog, să ajutați, ca și în Eparhia Voastră, Asociația roadă multă să aducă, și mai mult să aducă.

Am, încă, și plăcerea de a Vă face cele mai bune urări și în numele familiei mele, care, mai ales de azi încolo, va fi și mai bucură de a ști, că P. S. Voastră ne-ați cinstit casa, de atâtea ori, cercetându-ne ca student la teologie în Arad.

Și, fiind vorba de Arad, unde ne-am întovărășit o seamă de scormonitori de hrisoave și purtători de condeiu, cari mergem pe urmele celor ce au activat sau numai au trecut pe la Arad, lăsând acolo amintiri frumoase, — dați-mi voie, Vă rog, să Vă aduc și să Vă exprim, Prea Sfințite, bunele urări și din partea „Ateneului Popular Arad“ și a revistei noastre „Hotarul“. Aceste organizații culturale se vor gândi, de aci încolo, la Prea Sfinția Voastră și ca la un fost arădan, răsărit din Jadani, din acel sol care ne-a dat pe dascălul lui Dimitrie Tichindeal, pe acel Mihail Martinovici-Roșu — el însuși ca și P. Sf. Voastră dascăl de teologie — din ale cărui manuserise, așa știu, se găsesse unele la Arad și nădăjduesc să intre în preocupările din viitor ale „Ateneului“ și revistei noastre.

Să trăiți, la mulți ani!

Dr Alexandru Mocsonyi

Bănățeanul și Bisericanul

de Dr Cornel Corneanu

Românul, bisericanul, cărturarul, economistul, mecenatele Alexandru Mocsonyi⁸⁾ a fost și... logojan. Logojan în înțelesul etic al noțiunii, întruchipând cele mai alese calități ale bănățeanului aristocrat. Ademenit de cântecul atât de real al anilor de redeșteptare și afirmare românească: „Nu-i Român ca bănățeanul, bănățean ca logojanul...“ Alexandru Mocsonyi primește, după retragerea unchiului său Andrei, candidatura de deputat al Logojului. Notele lui Branisce, — publicate în „Drapelul“ Nr. 56 din 12 Iunie 1909 — conturează elanul cu care logojenii primesc la 28 Februarie 1869 pe candidatul lor, reușit numai în cea a doua alegere, din 22 Aprilie 1869, după ce cea dintâi, din 18 Martie, a fost zădărnicită de sbirii ideii de stat unitar maghiar. „Nestorul național al logojenilor“ Iova Popovici, primarul Constantin Udria, avocatul Teodor Bordașiu, „elocintele orator“ Iosif Ivanescu, „doctorantele“ Vasile Petrică, Ioan Pop, Vasiliu Onea, Titu Hațieg, Dumitru Popavița și miile de bănățeni și logojeni, având în frunte pe avocatul Constantin Radulescu și pe preotul Mihail Pocreanu, îl întâmpină cu stălpările tricolorului național și cu azi de mult uitata „Osana“:

„Astfel e Românul
Și Român sunt eu
Și sub jugul barbar
Nu-mi plec capul meu...“ (Bolintineanu)

Și nici Mocsonyi și nici logojenii săi de atunci nu și-au plecat vre-odată capul.

Acestei alegeri i-a premers „Conferința Națională“ din 7 Februarie 1869 dela Timișoara, la care au luat parte 600 frunțași ai Banatului, precum și delegația „Consiliului Național sârbesc“ din Neoplanta, în frunte cu legendarul Dr Svetozar Miletić. La propunerea

8) „Academia Română“ l-a ales membru al ei. Din cauza boalei sale înaintate însă refuză această binemeritată distincție. În schimb ostenește pentru înființarea „Societății pentru crearea unui fond de teatru românesc pe seama Românilor de dincoaci de Carpați“. Face eforturi pentru aprobarea statutelor „Institutului de credit și economii Albina“, al cărei fondator și președinte a fost. „Victoria“ din Arad, „Timișiana“ din Timișoara, „Lugojana“ din Logoj etc. asemenea au fost fundamentele tot de Alexandru Mocsonyi. Dărnicia lui era proverbială. Toți studenții români merituoși au primit sprijinul său material, iar pe cei mai distinși îi angaja ca meditari ai tinerelor vlăstare ale familiei, din seria cărora au odrăslit apoi aleșii conducători ai vieții bănățene. Daniile sale pentru Catedrala din Sibiu, pentru Muzeul „Astrei“, pentru Gimnaziul din Brad, pentru ziarele „Albina“ din Viena, „Tribuna“ din Sibiu, pentru diferitele fonduri diecezane și pentru toate așezămintele culturale, reliefează sufletul mare al celui mai de seamă cîntor bănățean.

lui Alexandru Mocsonyi această memorabilă conferință a Banatului „organizează un partid propriu național român”, — baza partidului național de mai târziu al Românilor de dincoaci de munți. — Ea fundamentează și colaborarea politică a naționalităților din Ungaria, din care a odrăslit peste cinci decenii geniala înfăptuire a lui Take Ionescu: Mica Antantă.

Ca deputat al Logojului rostește în ședința Dietei din 2 Iulie 1870 monumentalul său discurs la „reforma municipală”, în care fixează principiile sale fundamentale constituționale privitor la concepția politice de guvernământ. Pe aceste principii se bazează întreaga politică a lui Mocsonyi, ne spune V. Branisce în „Drapelul” său Nr. 85 din 1909, fondat cu concursul moral și material al lui Mocsonyi, după sistarea „Dreptății” dela Timișoara (1893—1897), redactată de autorul celei dintâi „Enciclopedii Române”, de bănațeanul Dr. Corneliu Diaconovici din Bocșa lui Ion Budișianu. Politica de stat a Ungariei el o așează în fața alternativei: „Sau a renunța la supremația artificială a națiunii maghiare și a se împrieteni cu deplina egală îndreptățire și libertate a naționalităților nemaghiare. Sau a renunța la însași libertatea și la orice dezvoltare liberă”.

Stabilind această alternativă, pe care sub nici o împrejurare nu o poate evita politica de guvernământ, Mocsonyi declară: „Se poate considera de bună una sau alta. Se poate alege una sau alta. Dar aici *trebuie* ales: „*Sau supremația și absolutismul, sau egala îndreptățire și liberă dezvoltare*”.

Politica de stat a Ungariei nu a avut cutezanța să deslege această alternativă. Iar concepția ei se esteriorizează și în următorul dialog mult grăitor, pe care l-a avut Alexandru Mocsonyi după o interpelare a sa din 3 Noembrie 1871 cu contele Iuliu Andrassy, președintele Consiliului de miniștri.

„Dece vii cu o asemenea interpelare incomodă, la care nu știu ce să răspund?” îi zice contele. „Trebuie să știi să răspunzi” — replică Mocsonyi.

„Dacă voi răspunde pe placul tău, se răscoală contra mea două sute de deputați, iar de voi răspunde pe placul lor, se răscoală contra mea trei milioane de Valahi!”

„Eu așa cred, că alegerea este ușoară”, observă Mocsonyi. „Da, este ușoară, dacă îmi garantezi că din cele trei milioane de Români nici unul nu va gravita peste frontieră” — răspunde Andrassy. „Ei bine, dacă a-și lua eu această garanță, tu ca om cuminte nu poți da nimic pe aceasta. Dar tu poți găsi o garanță

eficace: anexați România la Ungaria și nimeni nu va gravita peste graniță”.

„Nu-mi trebuie, căci mie și cele trei milioane de Români îmi sunt prea mulți” — grăi adevărul Andrassy. Atunci e și mai ușor, replică cu promptitudine Mocsonyi, — deputatul român, care și la 15 Decembrie 1865 a avut curajul să declare în Dieta Ungariei: „îmi rezerv dreptul să *vorbesc aici românește*, în limba mea maternă...” —

„Anexați cele trei milioane de Români la România și scăpați de necaz!”

Și nu trecu nici jumătate de veac și ungurii scăpară cu adevărat de cel mai mare necaz al lor, de valahi.

Dar vigoarea și curajul aristocratic al lui Alexandru Mocsonyi se manifesta tot atât de potențat și peste 20 de ani, căci iată ce declară, după Eugen Brote detractorul concepțiilor și realizărilor sale politice, — la 1891: „Noi zicem, vom gravita spre Viena dacă vedem, că punctul de gravitațiune natural, după firea situații actuale, este *acolo*; vom gravita spre Budapesta, dacă vedem, că evenimentele se dezvoltă *într'acolo*, ca acolo să apărăm tendințele noastre politice; *dar vom gravita și înspre un al treilea loc*, nu la Budapesta, nici la Viena, *dacă va fi trebuință*.”⁹⁾ Și acest al treilea loc de unde avea să răsară Mântuirea, îi trimite în curând o solie — un ministru. Iar voevodul gândirii și simțirii românești dela marginea de vest a Neamului, pornește în vara lui 1892 la Sinaia, la voevodul Țării... „Și guvernul român încuviințează — *deocamdată* — din bugetul Statului sume considerabile pentru scopuri culturale în Transilvania...”¹⁰⁾

Dar Logojul, acest neîntrecut depozitar al atâtor tradiții înălțătoare de neam și al atâtor porniri generoase în veacurile apuse, a dat îndoită cinste celui cu cinste... L'a ales alături de cei doi luptători băștinași ai săi Constantin Radulescu și Coriolan Brediceanu, deputat în Sinodul eparhial și în Congresul național bisericesc din clipa binecuvântatului răsărit al acestora, până în ziua când Dumnezeu i-a hărăzit spiritualizarea cea de veci.

Și atunci, ... în miez de primăvară, când liliecii, lui atât de dragi, își prăznuiesc înmugurirea, Logojul afirmării sale politice, în care și-a risipit cu nezăgăzuită prisosință vigoarea marelui său suflet bănațean, prin rostul lui Valeriu Branisce i-a cădelnițat ectenia arhierescă:

9) E. Brote: „Chestiunea Română din Transilvania și Ungaria” pag. 40.

10) Idem, pag. 165.

„Lumina Ta să lumineze până ce va fi suflare românească pe aceste văi și pe aceste plaiuri, și până ce se vor mai cutremura munții și înflora apele de sunetul dulcelui grai românesc“!...

Dela această îndoliată înserare se scurse abia o decadă de ani, istovitori de vlagă. Și munții Banatului s'au cutremurat și apele s'au înflorat...

Stânca de pe Golgota împilărilor noastre s'a prăbușit. Dar Invierea, așa cum a visat-o *Eroul* dela Foeni, nu mijeste încă dinspre șesul învăluit în zăbranic al Torontalului.

La câțiva pași de moaștele lui, **nu** dorobanțul **ci**... dobrovolțul străjuește.

Și noi... prăznuim astăzi Floriile...

Florii, cari nu ne aduc nici măcar biruința *ideii bătășene*.

Dar:

„Icoana stelei ce a murit
Incet pe cer se suie;
Era, pe când nu s'a zărit,
Azi, o vedem, și nu e...“

(Eminescu)

(Sfârșit)

Ș T I R I

Hirotoniri. Luni și Marți Prea Sfințitul episcop a binevoit să hirotonească pe candidatul *Gheorghe Mățeu* pentru parohia *Agadici*. Deasemenea a hirotonit întru diacon Marți pe profesorul de teologie *Isaia Suru* pentru trebuințele capelei episcopoești.

Hramul sfintei biserici catedrale. Luni, la sărbătoarea Sfântului mare mucenic *Gheorghe*, din prilejul hramului sf. biserici din Caransebeș, orașul nostru, aproape în întregime românesc și ortodox, a avut o nouă zi mare.

În biserică la sfânta liturgie a pontificat însuș Prea Sfințitul episcop Vasile asistat de un sobor compus din preoții: protopresb. Andreiu Ghidiu, Romul G. Ancușa, presbiterii Teodor Șandru, Petru Bancea, Romulus Pop, Pavel Bogoevici, nouhirotoniții Toma Radulescu, Nicolae Bihoi, protodiaconul prof. Ioan David și diaconul Teodor Roșca. În cursul sfintei liturgii a fost hirotesit întru cetăț. ipodiacon și hirotonit diacon candidatul *Gheorghe Mățeu* iar întru presbiter și duhovnic diaconul *Gheorghe Cornean*.

Fiind sărbătoarea hramului zi de „rugă“, Prea Sfințitul episcop printr'o instructivă predică a arătat semnificația unei astfel de zile. „Rugile, frumos păstrate în tradițiile bătășene amintesc ziua de sfințire, a bisericii. Populația creștină o serbează cu bucurie, ea simbolizând biruința bisericii asupra vrăjmașilor ei. Aceasta s'a produs cu deosebire dela recunoașterea religiei creștine prin Constantin cel Mare. Atunci umilii creștini au eșit din catacombe și au zidit biserici și au înălțat turnuri în semn de triumf. Pentru serbarea cu adevărat a zilei se impune o reculegere internă, o pătrundere în taina creștinismului adevărat,

de unde să luăm întărire în lupta vieții“. Se arată apoi că biserica totdeauna a avut de luptat cu nenumărați vrăjmași, iar noi vom fi cu adevărat membrii devotați făcând vot de a deveni luptători și biruitori în slujba idealurilor sale.

La finea sfintei liturgii s'a făcut procesiune cu litia la crucea din fața bisericii catedrale.

Pentru monumentul funerar „Dr Iosif Iuliu Olariu“ au mai intrat următoarele sume:

Mai mulți credincioși din Caransebeș	. 375 Lei
Prof. Teodor Savescu Caransebeș	. . . . . 100 „
Biserica ort. rom. Pogănești	. . . . . 50 „
Preot Ilie Serafin	„ . . . . . 25 „

Total: 550 Lei

Suma anterioară: 65.640 Lei

Total până de prezent: 66.190 Lei

Profesor distins. Din Sibiu ne vine știrea că distinsul profesor și compozitor Păr. *Timotei Popovici* a fost promovat și hirotesit zilele acestea întru protopresbiter. Aceasta binemeritată distincție este un prinos adus înflăcăratului român și vrednic slujitor al bisericii, răsărit de aici din Banat. Felicitările noastre!

Imbunătățiri reclamate. Aflăm că s'au făcut în Parlament o seamă de comunicări în legătură cu îmbunătățirea stării materiale a preoțimii, cu privire la salarii, la unele impozite nedrepte etc. Acestea într'adevăr sunt lucruri demne de o mai serioasă atențiune, de care nădăjduim a se împărtași însfârșit și atât de urgenta noastră tagmă preoțească.

Scutirea de amenzi. Pe urma intervențiilor făcute, Ministerul Finanțelor a scutit pe toți preoții și respective parohiile din județul Timiș-Torontal dela plata amenzii pentru nedeclararea la impozitul echivalent.

TRIBUNALUL CARANSEBEȘ.

Nr 1463-1933 C. Concordat.

INCHEIERE.

În cauza de concordat preventiv a firmei depozitul de Bere „Dacia“ S. A. Caransebeș;

Tribunalul Caransebeș având în vedere cererea debitorului din 23 Ianuarie 1934, pentru acordarea unui termen de grație pentru plata primei rate scadente pentru ziua de 12 Ianuarie 1934;

Având în vedere disp. art. 47 al. 6 din legea pentru concordatul preventiv din 20/X 1932, dispune afișarea acestei cereri la Camera de Comerț din Lugoj și pe tabla de publicațiuni a Tribunalului precum și publicarea ei în ziarul „Foaia Diecezană“ din Caransebeș.

Totodată aduce la cunoștință celor interesați că termenul pentru judecarea asupra prezentei cereri se fixează pentru ziua de **19 Maiu 1934 ora 9 a. m.** în camera de Consiliu ori ce creditor având dreptul a interveni în instanța fără altă citație.

Caransebeș la 17 Aprilie 1934.

Președinte ss. **A. Comoroșan**

Grefier ss. **Băloi**

Pentru conformitate:

Indiscifrabil